

Nr 186

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 27 § 3 mom. och 69 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272); given Stockholms slott den 1 november 1957.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av 27 § 3 mom. och 69 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272).

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en höjning av procentsatserna för ränta å kvarstående skatt och överskjutande preliminär skatt från 7 respektive 4 procent till 10 respektive 5 procent.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 27 § 3 mom. och 69 § 1 mom.

uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272)

Härigenom förordnas, att 27 § 3 mom. och 69 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

27 §.

27 §.

3 mom. Överstiger skattskyldigs slutliga skatt den preliminära skatt, som enligt 2 mom. skall gottskrivas honom, med minst en femtedel av den slutliga skatten eller med minst tiotusen kronor, skall den skattskyldige till statsverket erlægga ränta med *sju* procent, för en beräknad tid av ett år, å den del av det överskjutande beloppet, som överstiger ett-tusen kronor; dock att det belopp, varå ränta sålunda skall beräknas, skall avrundas till närmast lägre hundratal kronor. Vid bedömande av om och med vilket belopp, ränta skall utgå, skall i den slutliga skatten icke inräknas utskiftningsskatt, ersättningsskatt eller i 1 § omförmälda avgifter eller annuiteter med undantag av pensionsavgift och sjukförsäkringsavgift, ej heller skall i den preliminära skatten inräknas sådan i 2 mom. under 3) omförmäld preliminär skatt, som erlagts efter den 30 april året näst efter inkomst-året.

3 mom. Överstiger skattskyldigs slutliga skatt den preliminära skatt, som enligt 2 mom. skall gottskrivas honom, med minst en femtedel av den slutliga skatten eller med minst tiotusen kronor, skall den skattskyldige till statsverket erlægga ränta med *tio* procent, för en beräknad tid av ett år, å den del av det överskjutande beloppet, som överstiger ett-tusen kronor; dock att det belopp, varå ränta sålunda skall beräknas, skall avrundas till närmast lägre hundratal kronor. Vid bedömande av om och med vilket belopp, ränta skall utgå, skall i den slutliga skatten icke inräknas utskiftningsskatt, ersättningsskatt eller i 1 § omförmälda avgifter eller annuiteter med undantag av pensionsavgift och sjukförsäkringsavgift, ej heller skall i den preliminära skatten inräknas sådan i 2 mom. under 3) omförmäld preliminär skatt, som erlagts efter den 30 april året näst efter inkomst-året.

Vad i — — — — — omförmäld ränta.

69 §.

69 §.

1 mom. Därest den preliminära skatt, som enligt 27 § 2 mom. skall gottskrivas skattskyldig vid debitering av slutlig skatt, till den del densamma erlagts överstiger den slut-

1 mom. Därest den preliminära skatt, som enligt 27 § 2 mom. skall gottskrivas skattskyldig vid debitering av slutlig skatt, till den del densamma erlagts överstiger den slut-

¹ Senaste lydelse av 27 § 3 mom. och 69 § 1 mom. se 1956: 332.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

liga skatten med minst en femtedel av denna eller med minst tiotusen kronor, äger den skattskyldige erhålla ränta med *fyra* procent, för en beräknad tid av ett år, å den del av det överskjutande beloppet, som överstiger ettusen kronor; dock att det belopp, varå ränta sålunda skall beräknas, skall avrundas till närmast lägre hundratal kronor. Vid bedömandet av om och med vilket belopp ränta skall utgå, skall i den preliminära skatten icke inräknas sådan i 27 § 2 mom. under 3) omförmäld preliminär skatt, som erlagts efter den 30 april året näst efter inkomståret; vidare skall med slutlig skatt likställas sådan tillkommande skatt, som enligt vad i 68 § 4 mom. andra stycket sägs helt eller delvis skall gäldas med där omförmäld preliminär skatt.

Ränta som — — — den skattskyldige.

liga skatten med minst en femtedel av denna eller med minst tiotusen kronor, äger den skattskyldige erhålla ränta med *fem* procent, för en beräknad tid av ett år, å den del av det överskjutande beloppet, som överstiger ettusen kronor; dock att det belopp, varå ränta sålunda skall beräknas, skall avrundas till närmast lägre hundratal kronor. Vid bedömandet av om och med vilket belopp ränta skall utgå, skall i den preliminära skatten icke inräknas sådan i 27 § 2 mom. under 3) omförmäld preliminär skatt, som erlagts efter den 30 april året näst efter inkomståret; vidare skall med slutlig skatt likställas sådan tillkommande skatt, som enligt vad i 68 § 4 mom. andra stycket sägs helt eller delvis skall gäldas med där omförmäld preliminär skatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1958, dock att förordningen icke skall äga tillämpning å skatt enligt 1957 års taxering.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 no-
vember 1957.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler fråga om *höjning av procentsatserna för ränta som enligt uppbördsförordningen utgår å kvarstående skatt och å överskjutande preliminär skatt* samt anför därvid följande.

Inledning. Det gällande källskattesystemet vilar på principen att skatt som belöper på viss inkomst skall erläggas samtidigt som inkomsten lyftes. Den preliminära skatt som erlägges under inkomståret skall såvitt möjligt överensstämma med den slutliga skatt som påföres efter verkställd taxering. Endast i undantagsfall uppnås dock fullständig överensstämmelse. Merendels uppkommer kvarstående eller överskjutande skatt. I åtskilliga fall kan den skattskyldige knappast genom egna åtgärder medverka till uppkomsten av kvarstående skatt. I andra fall åter — det gäller främst skattskyldiga som har att erlægga B-skatt eller skattskyldiga som erlägger A-skatt på sin huvudinkomst men därjämte uppbär en betydande biinkomst — har den skattskyldige i viss mån möjlighet att genom att erlægga en i förhållande till sin inkomst för låg preliminär skatt medverka till uppkomsten av kvarstående skatt. Vederbörande bereder sig härigenom s. k. skattekredit.

Under de senare åren har beloppet av den kvarstående skatten stigit för varje år. Av riksräkenskapsverkets årsbok 1957 framgår att beloppet åren 1954—1956 uppgick till 694, 740 resp. 1 036 milj. kronor. För år 1957 har den kvarstående skatten beräknats till ca 1 000 milj. kronor.

I syfte att förmå skattskyldiga, som i mera väsentlig mån själva kan bestämma storleken av sina inbetalningar av preliminär skatt, att så nära som möjligt anpassa dessa till den slutliga skatten har i uppbördsförordningen upptagits vissa bestämmelser om skyldighet att erlægga ränta å kvarstående skatt. I konsekvens därmed erhåller skattskyldig, som inbetalat för mycket preliminär skatt, i vissa fall ränta vid utbetalningen av den överskjutande preliminära skatten.

Den bristande överensstämmelsen mellan preliminär och slutlig skatt medför betydande olägenheter. I den mån den kvarstående skatten ökar, innebär detta en förskjutning i statsinkomsterna från ett år till ett annat. Därtill kommer att riskerna för att kvarstående skatt inte inflyter i behörig

ordning utan först efter indrivning eller också inte alls är påtagliga. I ett vikande konjunkurläge kan detta lätt bli ett allvarligt problem.

Det synes fördenskill angeläget att källskatteinbetalningarna bättre än under de senare åren varit fallet anpassas till den slutliga skatten. Såsom påtryckningsmedel torde därvid en skärpning av räntebestämmelserna böra komma i fråga.

Gällande bestämmelser. Enligt *uppbördsförordningen* är skattskyldig under vissa förutsättningar skyldig att erlægga ränta å kvarstående skatt. Överstiger skattskyldigs slutliga skatt den preliminära skatten med minst en femtedel av den slutliga skatten eller med minst 10 000 kronor, gäller sålunda enligt 27 § 3 mom., att den skattskyldige skall erlægga ränta med sju procent, för en beräknad tid av ett år, å den del av det överskjutande beloppet, som överstiger 1 000 kronor, dock att beloppet skall avrundas till närmast lägre hundratal kronor. Av 69 § 1 mom. framgår, att om den preliminära skatten överstiger den slutliga skatten, den skattskyldige under motsvarande förutsättningar skall erhålla ränta å överskjutande skatt, varvid räntesatsen utgör fyra procent.

Möjlighet föreligger för de skattskyldiga att undgå räntepåföring genom att inbetala preliminär skatt utöver det belopp som enligt debetsedel å sådan skatt skall inbetalas för inkomståret. Skattskyldig som har att erlægga preliminär A-skatt kan sålunda hos arbetsgivaren begära förhöjt skatteavdrag eller själv inbetala ytterligare preliminär skatt. Den som skall erlægga preliminär B-skatt kan antingen begära ny debetsedel upptagande högre preliminär skatt eller också inbetala preliminär skatt med högre belopp än som angivits på den ursprungliga B-skattsedeln.

De bedömningar av den slutliga skattens storlek som kan göras under inkomståret blir dock i regel tämligen osäkra. Detta gäller särskilt företagare med bokföring, vilkas skattepliktiga inkomster i betydande grad bestämmas av värderingar o. dyl. i samband med bokslutet. Först i samband med självdeklarationens upprättande i februari—mars året efter inkomståret erhåller den skattskyldige en säkrare grund för beräkningen av storleken av den slutliga skatt som kommer att påföras honom. Möjlighet har därför öppnats för de skattskyldiga att inbetala ytterligare preliminär skatt för ett inkomståret efter utgången av den sista uppbördsterminen. Sista inbetalningsdagen är den 30 april året näst efter inkomståret. Genom sådan fyllnadsinbetalning kan alltså skattskyldig, som under det gångna uppbördsåret betalat för litet preliminär skatt, tillrättalägga detta och därigenom undgå att bli påförd kvarstående skatt och ränta å sådan skatt.

Frågans tidigare behandling. I proposition nr 175/1956 (s. 47 ff) har lämnats en utförlig redogörelse för tillkomsten av bestämmelserna om ränta å kvarstående skatt och å överskjutande preliminär skatt. Till denna redogörelse ber jag att få hänvisa. Här må endast erinras om följande.

Räntebestämmelserna tillkom genom beslut av 1951 års riksdag. Räntesatsen bestämdes därvid till fem procent för kvarstående skatt och tre pro-

cent för överskjutande preliminär skatt. 1951 års *bevillningsutskott* förut-satte därvid i sitt av riksdagen godkända betänkande (nr 47) att frågan om räntesatsens storlek på nytt skulle upptagas till prövning om räntesatsen inte skulle visa sig tillräcklig för att uppnå det avsedda syftet, d. v. s. en förbättrad källskatteuppbörd.

Vid 1956 års riksdag aktualiserades en höjning av procenttalen för ränteberäkningen. Under våren 1955 hade en stegring av den allmänna räntenivån skett. I skrivelse den 22 mars 1956 framhöll fullmäktige i riksbanken att det kunde befaras att företag av likviditetsskäl i större utsträckning än tidigare skulle utnyttja föreliggande möjligheter att uppskjuta skattebetalningarna. Det var enligt fullmäktiges mening både av statsfinansiella och kreditpolitiska skäl angeläget att sådan effekt av kreditrestriktionerna såvitt möjligt eliminerades. Fullmäktige föreslog fördenskull en höjning av räntan å kvarstående skatt.

I *proposition nr 175/1956* framlades förslag om en höjning av räntan å kvarstående och överskjutande preliminär skatt till sju resp. fyra procent. Sedan *bevillningsutskottet* (bet. nr 50) tillstyrkt nämnda förslag bifölls det-samma av riksdagen. Den förhöjda räntan skulle tillämpas första gången i fråga om slutlig skatt enligt 1957 års taxering, d. v. s. i fråga om preliminär skatt för år 1956.

Departementschefen. Vid tiden för införandet av bestämmelserna om ränta å kvarstående skatt uppgick denna till inte fullt en miljard kronor årligen, motsvarande omkring 20 procent av den slutliga skatten. Nu har den kvarstående skatten, efter en nedgång under mellanliggande år, åter kommit upp till nämnda belopp. Även om kvarskatten relativt sett minskat — den utgör numera ca 10 procent av den totala skatten — är den dock alltfjämt av en sådan storleksordning, att den måste inge allvarliga betänkligheter. Inledningsvis har påpekats riskerna för att kvarstående skatt inte inflyter i behörig ordning utan måste restföras och indrivnas. Härtill kommer även de kreditpolitiska synpunkterna. De senaste åren har från statsmakternas sida genom olika åtgärder eftersträfvats att trygga den samhällsekonomiska balansen. Bland annat har därvid kreditrestriktioner av olika slag ansetts nödvändiga. Dessa restriktioner motverkas självfallet om de skattskyldiga ensidigt kan på statens bekostnad bereda sig en ettårig skattecredit av betydande omfång. Som förut framhållits har endast vissa grupper av skattskyldiga möjligheter härtill. Även från rättvisesynpunkt är det således angeläget att söka motverka benägenheten hos dessa grupper att bereda sig skattecredit. Detta bör ske genom en sådan avvägning av räntan å kvarskatt att de skattskyldiga får ett verkligt intresse av att genom tillräckliga fyllnadsinbetalningar söka undvika sådan skatt.

Efter 1956 års beslut i räntefrågan har det allmänna ränteläget undergått vissa förändringar. Vid årsskiftet 1956/57 steg inlåningsräntan med i regel en fjärdedels procent. Det därefter rådande ränteläget blev gällande under tiden för fyllnadsinbetalningarna i januari—april 1957 av preliminär

skatt för år 1956. Resultatet av dessa inbetalningar visar att den år 1956 beslutade höjningen av räntan å kvarstående skatt inte verkat tillräckligt avskräckande utan att skattekrediten utnyttjats i ungefär samma omfattning som tidigare. Redan med utgångspunkt från de under våren 1957 rådande förhållandena ter sig följaktligen en höjning av räntan å kvarstående skatt motiverad. Sedan dess har också en ytterligare stegring skett i den allmänna räntenivån.

Mot bakgrunden av nu angivna förhållanden synes procentsatsen för ränta å kvarstående skatt för att bli tillräckligt effektiv böra höjas med tre enheter. Jag vill alltså för min del förorda att räntan å kvarstående skatt med verkan från och med den 1 januari 1958 höjes till tio procent. Godtages detta förslag kommer den högre räntan att äga tillämpning å kvarskatt enligt 1958 års taxering, d. v. s. i fråga om preliminär skatt för år 1957. Genom att verkställa fyllnadsinbetalning före den 1 maj 1958 kan den skattskyldige undgå att drabbas av skärpningen.

I detta sammanhang vill jag fästa uppmärksamheten på att räntebestämmelsernas utformning medför att räntan endast i mera kvalificerade fall kan komma att utgå efter en procentsats som närmar sig men aldrig uppgår till tio procent av *hela* den kvarstående skatten. Ett belopp av ettusen kronor är nämligen räntefritt. Den effektiva räntesatsen blir på den grund vid en kvarstående skatt av 2 000 kronor endast 5 procent. Uppgår den kvarstående skatten exempelvis till 10 000 kronor blir den effektiva räntesatsen 9 procent.

Höjes räntan å kvarstående skatt på nu föreslaget sätt bör även en justering ske av räntan å överskjutande preliminär skatt. Liksom skett tidigare bör denna räntesats avvägas så att den ungefärligen motsvarar bankernas inlåningsränta. Med hänsyn härtill förordar jag att räntan å överskjutande preliminär skatt höjes från fyra till fem procent.

I enlighet med det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till *förordning om ändrad lydelse av 27 § 3 mom. och 69 § 1 mom. uppborrdsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272)*.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Karl-Henrik Ekberg